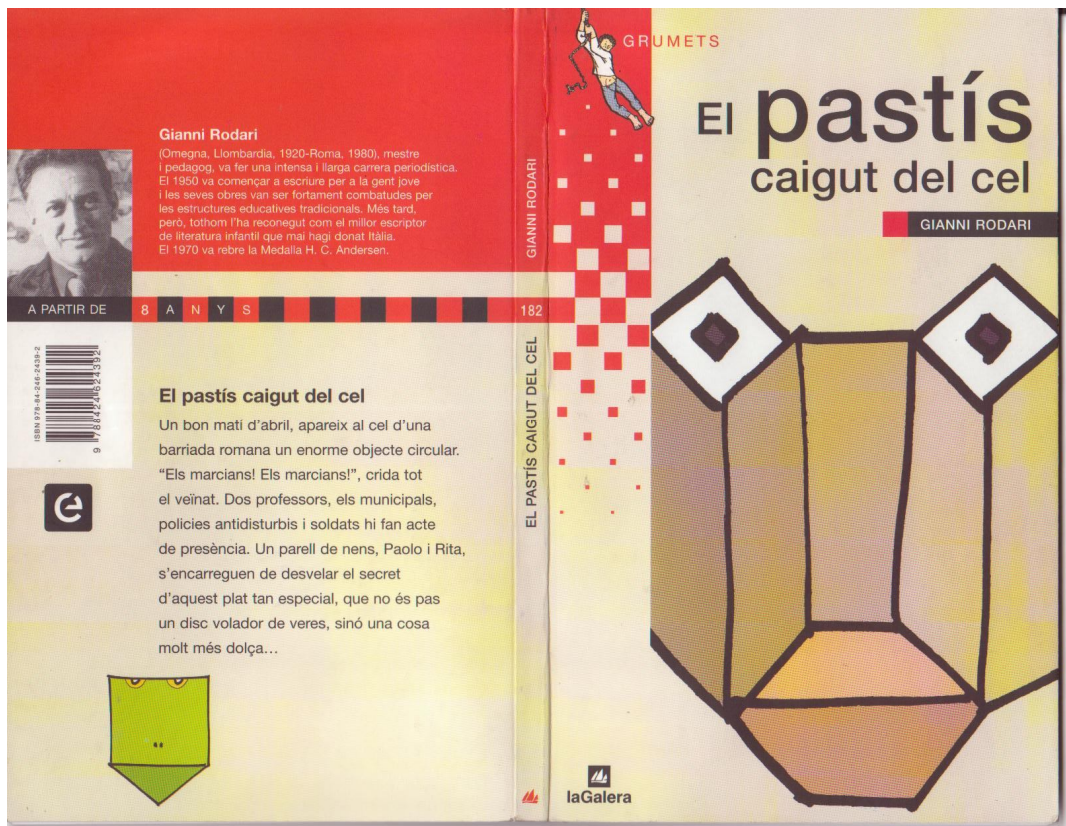

El gust per la lectura
Educació primària

EL PASTÍS CAIGUT DEL CEL, de Gianni Rodari

**QUADERN PER A L'ALUMNAT
(cicle mitjà)**

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

SEMINARI
“El gust per la lectura”
2008-2009
Educació primària

Direcció General d'Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d'Immersion i Ús de la Llengua

EL PASTÍS CAIGUT DEL CEL,
de Gianni Rodari

RICARD BONMATÍ GUIDONET

1. ABANS DE LA LECTURA

1.1. El llibre per fora (debat)

1. El títol: *Un pastís que cau del cel*.

—¿Ens ho creiem, això? ¿Deu ser gros o petit? Comprovem-ho al primer dibuix de l'interior, el de la pàgina 13.

2. El dibuix de la portada.

Si un dia caigués un pastís del cel, ¿faríem la cara que fa el personatge de la portada? ¿Com podem saber qui és aquest personatge? Doncs si mirem els dibuixos de l'interior, veurem que surt en dues pàgines. ¿És un dels que manen més? ¿Fa cara de content?... ¿I qui és el de la contraportada?

3. Els personatges dibuixats a l'interior.

—¿Són divertits? ¿Qui és l'il·lustrador? El primer personatge (p. 17) diu que es diu August (Augusto en italià), que és el nom d'un emperador, i el telefonista dels bombers es pensa que està borratxo i li contesta que llavors ell és Juli Cèsar. Els altres, per ordre d'aparició, són: aquest telefonista, Meletti, Rita, Paolo, Dèdal, Diomedes, Rossi, Terenzio (no pas Terenzo), Cecilia, el misteriós senyor Jepet (o professor Zeta o comandant Gor, que són el mateix), el general, Rosa, Matilde, el rosset, Lucrezia, Sandrino i el flautista d'Hamelín.

Fixeu-vos-hi bé: ¿un mateix personatge fa sempre la mateixa cara?

4. El resum de la contraportada.

El resum insinua que sí que és un pastís allò que la gent es pensa que és un plat volador o ovni dels marcians. ¿Qui diu que revelarà, descobrirà, aquest secret?

5. El nom de l'editorial i el de la col·lecció.

Al llibre per fora, ¿és fàcil trobar-hi l'editorial, la col·lecció i el número del llibre dins la col·lecció? ¿Com són les tapes?

6. La pàgina de crèdits (p. 4)

—¿En quina llengua es va escriure el llibre original? ¿I amb quin títol?

7. L'autor.

—¿Qui s'ha llegit algun llibre de Gianni Rodari? ¿Era bo? La contraportada diu que va néixer a Omegna (pronunciat *O m e ny a*), a la regió italiana de la Llombardia. Però és un error, ja que Omegna pertany al Piemont.

8. La presentació.

Àlvar Valls és el traductor del llibre al català i també l'autor de la presentació. I a la pàgina 8 diu que Rodari fa una divertida «crítica d'aquelles coses de la realitat que a l'autor no li agraden». I, també, que els personatges són entranyables perquè s'assemblen a nosaltres.

9. Ingredients de l'aventura del pastís.

Quan a *Rodari* li van concedir el Premi Andersen, va dir: «Es pot parlar de coses serioses i importants també contant contes alegres.»

Doncs, com que en aquest llibre tan divertit l'autor fa referència a uns quants contes i a unes quantes coses serioses, i com que hi surten unes quantes paraules italianes, començarem presentant aquests ingredients del «pastís».

1.2. Els ingredients del llibre (lectura col·lectiva amb petites parades)

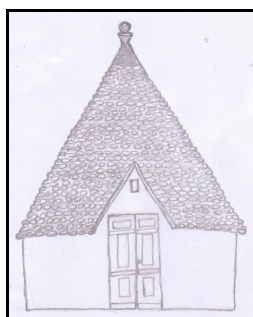
1.2.1. L'italià és divertit. ¡Quantes consonants dobles en italià hi ha al nostre llibre!

La novel·la de Gianni Rodari va néixer a les Escoles Collodi, passa al barri del Trullo i al Monte Cucco, hi *surten* el guàrdia Meletti, els professors Rossi, Terenzio i Zeta i un pastís (que en italià es diu *torta*, però que en aquell barri també en diuen *pizza*, encara que no sigui salada), i va ser publicada per la revista *Corriere dei Piccoli* (que vol dir 'Correu dels Petits').

Escolteu, doncs, com hem de pronunciar en italià les consonants dobles i algunes altres que no ho són:

Escolteu...

Ara ja sabem llegir en italià: *Trullo*, *Meletti*, *Terentzio* i *Txetxília*.

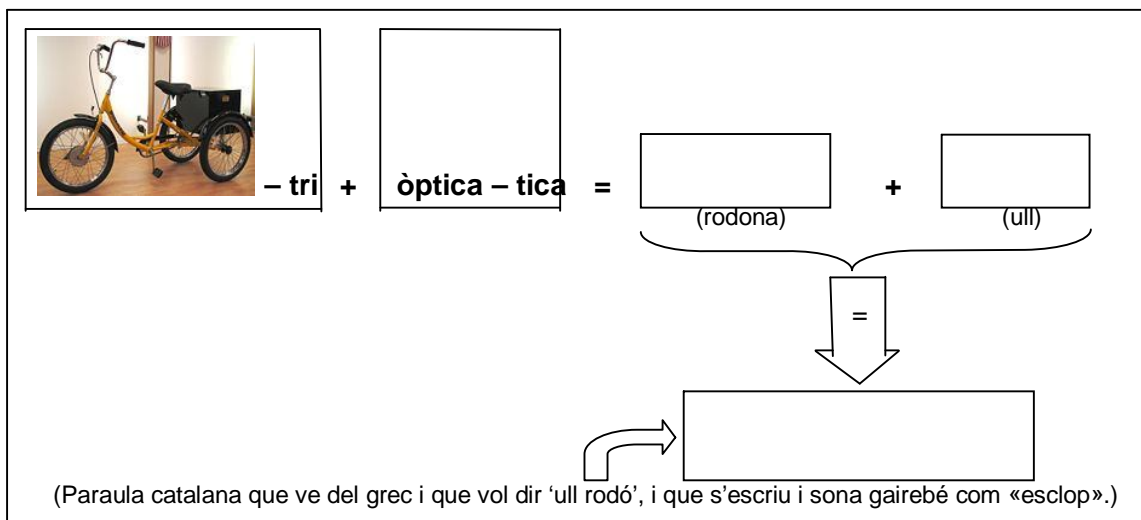
El *trullo* és la casa típica del sud-est d'Itàlia.

El Trullo és un barri de Roma de blocs vells, a tocar del Monte Cucco. Dibuixeu-lo en aquest requadre.

1.2.2. Un jeroglífic amb origen no pas italià ni llatí, sinó grec

Abans d'entrar en aquesta novel·la plena de perills, ¿voleu saber com se'n diu de la mena d'homes molt grossos i malvats que tenen un sol ull al front? Doncs resoleu aquest jeroglífic:

(Paraula catalana que ve del grec i que vol dir 'ull rodó', i que s'escriu i sona gairebé com «esclop».)

1.2.3. L'*Odíssea*: Ulisses, el seu gos Argos i el malvat Polifem, el gegant de l'ull al front

A la novel·la *El pastís caigut del cel* (p. 21), al guàrdia Meletti li diuen «l'eixerit Ulisses» per fer-li una broma, com si ell fos tan espavilat i enginyós com l'heroi grec. I al seu gos, que es diu Zorro com si fos l'heroi emmascarat, també de broma li diuen Argos, com si fos el gos d'Ulisses.

Doncs bé, a la novel·la hi ha una aventura que recorda l'*Odíssea*. Diuen que, després de la guerra de Troia, l'enginyós Ulisses, rei d'Ítaca, va voler tornar de seguida amb els seus homes cap a casa, però que pel camí es va haver d'enfrontar amb mil perills que li van fer la tornada molt difícil. Aquestes fabuloses aventures les va escriure el poeta grec Homer ara fa uns dos mil vuit-cents anys, al segle VIII abans de Crist, en el seu llarg poema l'*Odíssea*, que Carles Riba ha traduït al català, també en forma de poema.

Al novè capítol de l'*Odíssea*, el mateix protagonista conta a Alcínoos, rei dels feacis, una de les terribles aventures que acaba de passar amb els seus homes. Resulta que Ulisses explica que va voler visitar la terra dels ciclops, els gegants d'un sol ull, per saber «si és que són gent arrogant i salvatge i no justa, o acollidora»; i que, quan hi va arribar, va deixar al vaixell la majoria de la tripulació i va agafar un bot de pell de cabra ple de vi negre dolç i, acompanyat pels seus dotze millors companys, va anar terra endins i es va ficar a la cova d'un dels gegants, Polifem, que no es feia mai amb ningú, sinó que vivia a part de tothom i, per tant, no sabia el que és recte, el que està ben fet, ni tampoc, és clar, el que està mal fet.

I vet aquí que quan al vespre Polifem va arribar amb el seu ramat de bous a la cova, en va tancar l'entrada amb una pedra molt grossa i va veure allà dins aquells tretze

homes indefensos. I aleshores Ulisses li va demanar que, per respecte al déu Zeus l'Hospitalari, els acollís com a hostes i no els fes mal. Però el malvat gegant li va contestar que als ciclops tant se'ls en donava, de Zeus, perquè ells eren més forts, i que ell els faria el que volgués.

I això és el que el que va voler: per sopar es va menjar dos homes davant els plors i les pregàries a Zeus dels altres. I l'endemà al matí se'n va menjar dos més per esmorzar. I llavors va treure el ramat a pasturar i va deixar els nou homes que quedaven tot el dia a la caverna, ben tancada amb aquell gros roc que ells no podien ni bellugar.

Quan es va adonar que no podrien fugir i que el gegant de l'ull al front se'ls menjaria a tots de dos en dos, l'enginyós Ulisses va tramair un pla contra Polifem per poder salvar-se ell i els seus companys. I quan al vespre el ciclop va tornar a la cova amb el ramat i es va menjar dos homes més, Ulisses li va oferir molt de vi per fer que s'adormís profundament, li va demanar un regal a canvi i li va dir que es deia Ningú. I l'inhumà gegant li va contestar que el seu regal seria que a ell se'l menjaria l'últim de tots.

I quan el ciclop per fi es va adormir, els set homes van fer punta al seu bastonàs de fusta d'olivera, i la van escalfar al foc i la hi van clavar a l'ull amb totes les seves forces. I llavors el monstre es va arrencar l'estaca de l'ull i va fer uns grans crits de dolor i de desesperació pel fet d'haver-se quedat cec. I els altres ciclops des de fora de la cova li van preguntar per què els despertava amb aquells crits, i que qui el matava. I ell els va contestar que Ningú, i llavors els ciclops van marxar perquè van entendre que no li feia mal ningú, sinó que tenia un dolor ell solet, com quan a un li ve mal de queixal o mal de panxa.

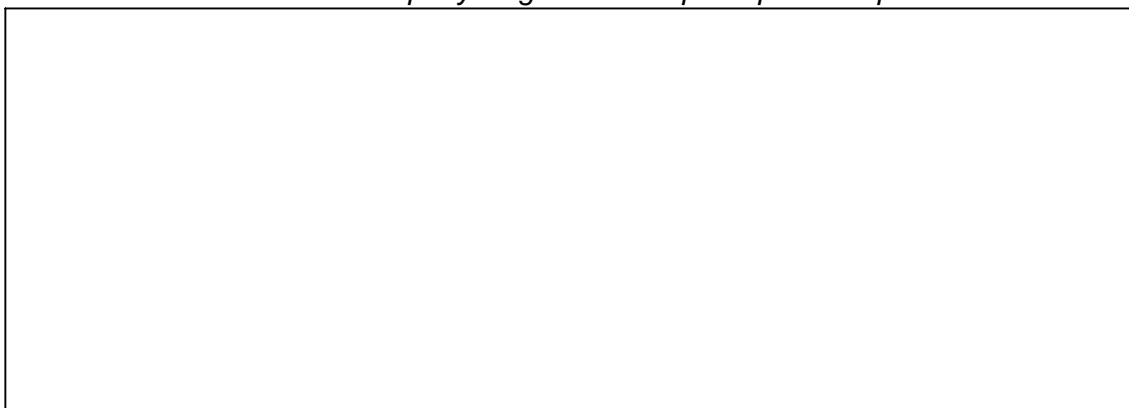

Dibuix de l'escena

I aleshores, tal com jo, Ulisses, explico en vers a l'*Odissea*, Polifem va pensar que ja sabia com ens atraparà quan es faria de dia i voldríem fugir entre els seus bens quan aquests sortien de la cova per anar a pasturar. I a les palpentes el gegant se'n va anar cap a l'entrada, va treure la pedra de la porta i es va asseure allà mateix amb les mans esteses, pensant-se que enxamparia algun de nosaltres quan volguéssim passar amb les ovelles. I jo vaig pensar molt, i amb unes branquetes llargues que semblaven

cordes vaig lligar els bens de tres en tres, i arrapat a la panxa del del mig de cada tres, hi vaig lligar un home. I per a mi només va quedar un xai, el més gros de tots. I llavors, amb tota la força dels meus braços em vaig agafar a la llana del seu ventre, penjat cara enlaire. I es va fer de dia i el ciclop tocava el llom dels bens que sortien amb nosaltres posats a sota, i no ens va trobar i vam poder fugir.

Ulisses i els seus sis companys fugen del ciclop arrapats a la panxa dels bens

Dibuix de l'escena

1.2.4. La VENTAFOCES. ¿Qui ha perdut una sabata?

Encara *que* ja en deveu conèixer alguna versió, demaneu a l'ensenyant que us llegeixi l'emocionant i divertida versió catalana de «La Ventafocs», conte al qual es fa referència a *Un pastís caigut del cel* (p. 64). Heus aquí uns quants fragments d'aquesta rondalla recollida per Joan Amades:

[...] Quan fou hora d'esmorzar, el senyor rei tot era parlar d'aquella galant donzella i preguntar a tot el servei si, per casualitat, en sabien res, i la Ventafocs sempre responia el mateix:

*Potser sí,
potser no,
potser sí
que era jo.*

[...] De tant sentir això, el senyor rei es va enfadar i li va tirar una cullera.

[...] El senyor rei de seguida la va treure en dansa i el primer que va fer va ésser preguntar-li de quina casa era, i la Ventafocs li va contestar:

Sóc de can Pa i Cullera.

[...] El senyor rei va decidir anar de casa en casa per veure si trobava alguna donzella que li vingués bé aquella sabateta, i no parar fins que la trobaria. Amb el seu cotxe més bo i seguit de tota una corrua llarga de criats, el senyor rei va emprendre la visita. Davant de cada casa es deturava, trucava a la porta i els preguntava:

*Déu vos guard, bona gent.
¿No és pas aquí a can Cullera,*

*o a can Forquilla,
i no teniu una filla
amb un peu petit i bufó
com peu de moixó
que li vingui bé
aquesta sabateta
tota plena de campanetes?*

I la gent, tota estufada en veure's el senyor rei a casa, encara que bé prou sabien que no eren a can Cullera ni a can Forquilla i que aquella sabata no era de cap de les noies de la casa, el feien entrar, i feien sortir les noies, que estaven totes cofoies de poder parlar amb el senyor rei, i feien tot allò que podien per fer-se venir bé aquella sabateta tan bonica, pensant que si els venia bé es casarien amb el senyor rei.

El rei i tot el seu seguici van anar per tota la ciutat casa per casa i van provar la sabata de les campanetes a totes les fadrines casadores, que eren a centes de centes, i a cap no li va venir bé: a les unes els era tres canes gran i a les altres els justejava i a d'altres ni els entrava el peu. [...]

1.2.5. Diomedes, la «cinquena columna» i l'estel missatger

Al despatx del director de l'escola del barri del Trullo, s'hi ha instal·lat el comandament general Diomedes de l'operació militar contra els suposats visitants marcians (acusats d'invasors espacials). I resulta que és per aquesta mania que tenen els militars de disparar canonades contra tot possible visitant d'altres planetes que l'autor diu que s'han posat el nom de Diomedes, que va ser un rei de l'antiga Grècia (concretament de Tràcia) que feia devorar tots els forasters per les seves quatre ferotges eugues alades. El comandament Diomedes està compost, entre altres autoritats, per un general, dos savis i el guàrdia Meletti. I la majoria d'ells desconfien, no només dels suposats marcians, sinó també d'uns quants ciutadans que sembla que s'hi han fet amics i actuen com a «cinquena columna» de l'enemic («cinquena columna» vol dir 'enemics que treballen entre nosaltres per facilitar l'atac enemic'). I desconfien dels ciutadans (p. 38) perquè han vist que algú ha desobeït l'ordre militar d'amagar-se als cellers i soterranis de les cases i ha enviat missatges als marcians enlairant un estel des d'un balcó.

¿Sabeu que el cel, l'univers, està en moviment, en expansió?, ¿que tot es va separant? El poeta David Jou, que també és físic, ens ho diu. Podem llegir, rellegir i il·lustrar el poema:

La força de l'estel

Un cordill m'estira el braç.
Un estel estira el cordill. El vent estira l'estel.
Sembla que la força hagi de seguir
encara més amunt, sense acabar-se mai,
transparència enllà, blau enllà, cel enllà,
com si participés de la força mateixa

de l'expansió de l'univers.
Però no:
és l'estel qui frena el vent;
és el cordill qui frena l'estel;
és el meu braç qui frena el cordill.
I sóc jo qui dóna gràcies a l'estel
per fer-me sentir tan vivament aquesta força
de cavall celeste, de cel en marxa.

David Jou

¿Qui es vol fer un estel?

Per ajudar-vos, podeu consultar el lloc web JouScout.com - Manualitats: jocs i joguines: <<http://www.jouscout.com/taller24.htm>>

També hi ha uns quants models d'estel proposats per alumnat del col·legi públic Guillem de Montgrí de Sant Antoni de Portmany (Eivissa) al web: <http://ceppalma.net/historic/curs_2006-2007/jornades_EF/comunicacions/estel_al_cel/ESTELALCEL_2007.pdf>.

1.2.6. El pilot Dèdal, els càlculs i la geometria

Les autoritats del comitè Diomedes han enviat un helicòpter a fer «tota la volta a l'objecte misteriós». I resulta que al pilot de l'helicòpter li han posat el nom de Dèdal, que va ser un ciutadà de l'antiga Atenes (que és la capital actual de Grècia) que era el prototip d'artista universal: arquitecte, escultor i inventor de ginys mecànics.

Dèdal, per al rei Minos de Creta, va construir el Laberint per tancar-hi a dins el Minotaure. A Ariadna, li va donar un cabdell de fil perquè Teseu (fet presoner per Minos) pogués fugir del Minotaure seguint el fil pel difícil Laberint. En venjança per això, Minos l'hi va tancar a ell, Dèdal, i el seu fill Ícar. Però tots dos en van fugir volant amb unes ales que Dèdal va fer i que es van enganxar als braços amb cera d'abelles.

Doncs al nostre pilot d'helicòpter li escau molt el nom de Dèdal, perquè ell també és molt aficionat a la geometria i als càlculs, i vol saber l'altura a què és situat el pastís, el seu diàmetre i el seu volum. I el general s'hi enfada perquè no vol perdre temps amb càlculs.

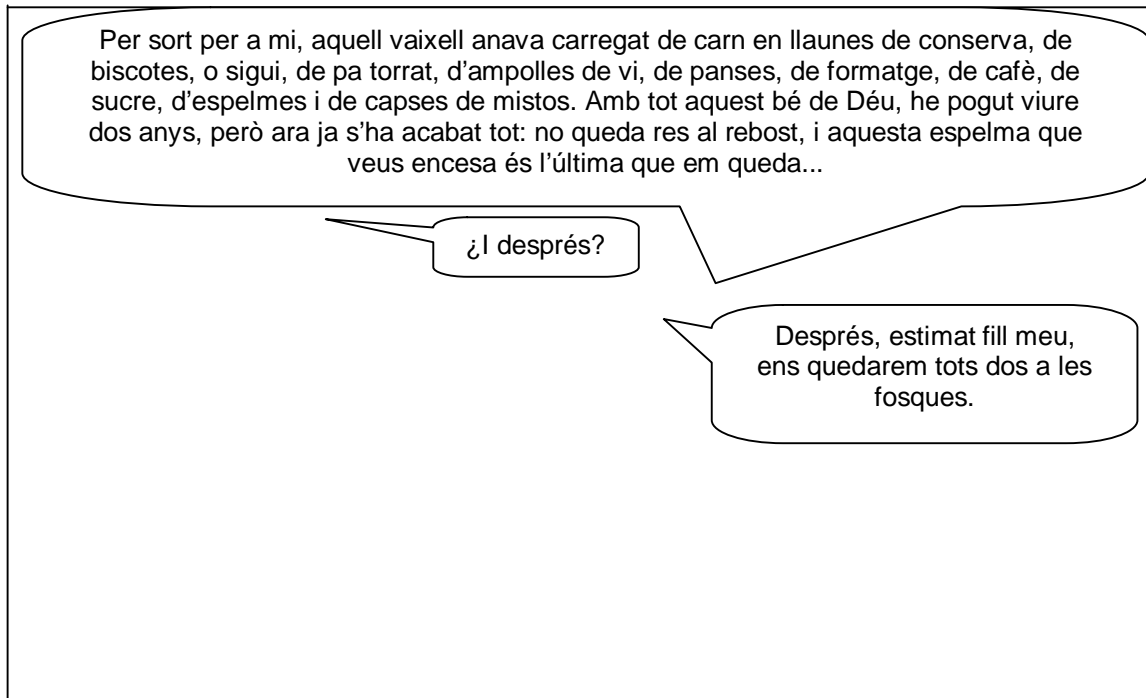
1.2.7. Geppetto - Jepet: a la panxa d'un tauró

Les aventures d'en Pinotxo és un conte massa alligador i trist que va escriure Carlo Collodi, l'escriptor italià el nom del qual van posar a l'escola del Trullo («Escoles Elementals Collodi») on Rodari es va inventar la nostra novel·la.

I a *El pastís caigut del cel* (p. 55 i següents) hi ha una situació una mica comparable al que li va passar al pare d'en Pinotxo, que es diu Geppetto i que el nostre traductor

Àlvar Valls anomena Jepet, traduint-li el nom al català. (Ah, i en un altre moment s'hi parla de la Fada dels cabells blaus, que també és d'aquell conte.)

En el conte de Collodi, doncs, un tauró gegantí es va empassar primerament en Jepet i després un vaixell sencer. I, al cap de dos anys, el mateix tauró es va empassar en Pinotxo, i aquest, a la panxa del tauró, hi «va trobar una tauleta parada, amb una espelma encesa al damunt, ficada sobre una ampolla de vidre verd, i assegut a la taula un vellet tot blanc, com si fos de neu o de nata, que rosegava peixets vius». Era en Jepet, que li va explicar a en Pinotxo:

Dibuix de l'escena

Carlo Collodi. *Les aventures d'en Pinotxo*.

1.2.8. El flautista d'Hamelín: ¡que s'emporta tots els nens!

A la nostra novel·la (p. 123), també hi ha una situació semblant a la del conte «El flautista d'Hamelín». En aquest conte popular alemany, un flautista toca la flauta i s'emporta darrere seu totes les rates del poble. Però llavors l'alcalde no compleix el tracte i no el paga. I aleshores, com a càstig, ell torna a tocar la flauta, però aquesta vegada el que s'emporta darrere seu són tots els infants menys el coixet, que no pot seguir els altres.

1.2.9. La visita de Dante a l'infern

Dante Alighieri (que es llegeix *A l i g u i e r i*) va escriure *La divina comèdia*, un llarguíssim poema que narra la visita que ell mateix fa a «l'altre món», és a dir, al món dels morts. I comença el seu viatge passant per l'infern i comprovant com hi està castigada la gent que ha sigut dolenta. Doncs resulta que a *El pastís caigut del cel* (p.

135) el pilot Dèdal, quan veu una cosa molt estranya, diu que passen «coses de l'altre món» com si ell hagués acompanyat Dante a visitar l'infern.

1.2.10. Les coses dolentes reals (no de conte) que també surten al llibre

Per acabar la llista d'ingredients de la nostra novel·la, hem de conèixer dues coses: les bufetades i la bomba atòmica.

— Les bufetades (o nates, o clatellades, o castanyots, o calbots) de pares a fills:

De vegades algú perd els estreps, es posa nerviós i dona una bufetada a la cara a una altra persona, normalment més jove o més feble que ell. Els pares (el pare o la mare) quan fan això, en general ho fan per ajudar el seu fill o filla a educar-se, a fer-se més bona persona. Però també pot passar que simplement peguin l'infant perquè estan de mal humor. I això no està bé.

I, atenció, resulta que a la nena protagonista de la nostra novel·la, la seva mare (p. 77 i 78) li clava alguna clatellada (cop al clatell), castanyot (cop donat amb la mà) o calbot (cop de mà al cap) simplement perquè diu el que li sembla que és allò del cel. I, més tard, algú altre també li farà coses per calmar-la perquè està convençut que ella delira, és a dir, que diu coses boges per culpa de la febre. I, més tard, altres mares (p. 142) també repartiran castanyots als seus fills per haver-se embrutat.

— La bomba atòmica o la bomba H:

L'any 1964, Rodari sabia que el bolet radioactiu que provoca l'explosió d'una bomba atòmica era molt destructiu; i resulta que els científics russos i els nord-americans no feia gaire que havien inventat una arma encara més terrible: la bomba H o d'hidrogen. Tres anys abans, el 1961, la Unió Soviètica (l'Estat rus) havia assajat una bomba H de les més fortes, amb uns efectes destructius que es poden descriure en quatre cercles: fins a 14 quilòmetres ho aniquila i ho volatilitza tot; fins a 42 km ho crema tot; fins a 90 km la calor i la radioactivitat maten els sers vius; i fins als 130 km les possibilitats de sobreviure són d'un 50%, segons l'exposició a la radioactivitat.

2. DURANT LA LECTURA

2.1. Llegim en veu alta el primer capítol (un paràgraf cadascú, per exemple)

2.1.1. Les paraules poc conegudes

Pàg.	Paraula	Significat
15	<i>mot d'ordre</i>	Paraula que diu què cal fer: consigna, ordre.
16	<i>eclipsi</i>	Ocultació total o parcial d'un astre.
16	<i>se n'anirà en orri</i>	Deixarà de funcionar, s'espatllarà.
19	<i>tinent de torn</i>	Militar de guàrdia, al qual toca estar de servei.
19	<i>fol·lia</i>	Bogeria.
19	<i>proveïment</i>	Provisió, conjunt de coses per menjar.
19	<i>curull i flairós</i>	Ple a vessar i olorós.
21	<i>daltabaix còsmic</i>	Calamitat grossa, desastre universal.
22	<i>bocí</i>	Tros.
22	<i>llepolia</i>	Llaminadura.
23	<i>vatua</i>	Renoi, caram.
24	<i>eixordats</i>	Sords de tant de soroll.
24	<i>tàvec</i>	Mena de mosca grossa que pica.
24	<i>clapia</i>	Feia clapits, mena de crit dels gossos.
25	<i>remuc</i>	So de protesta.
25	<i>flonjo</i>	Tou i esponjós.

2.1.2. La família de can Meletti

	Nom	Edat aproximada	Estudis	Ofici
Fill				
Pare		Trenta-dos anys		
Mare				
Filla				

2.1.3. Escriviu (i comenteu entre tots) què penseu de la relació que hi ha entre els dos germans i de la d'ells amb els pares (fer bullir la llet, rentar el cap a la nina, rentar-se la cara, estirar-se junts espantats, pijama que s'embruta, etc.):

.....

.....

.....

.....

2.2. Llegim tot el llibre (cadascú pel seu compte, consultant l'apartat B)

2.2.1. Prepareu-vos per riure durant tot el capítol segon

És una burla dels qui manen, que a vegades no saben què fer davant dels problemes. Anoteu aquests cinc primers exemples:

- P. 34: els tres «bellíssims» noms: Operació; comandament; pilot d'helicòpter
- P. 34: les missions «urgents» del guàrdia Meletti:
- P. 35: les nombroses grosses esferes vermelles que es podrien comparar amb
- P. 35: el que en pensen els dos professors:
- P. 38: les seves ràpides «investigacions»:

2.2.2. Llegiu ara individualment les terribles i divertides aventures fins al final

I, qui vulgui, s'apunta aquí altres exemples de burla o de reflexió que aniran sortint al llarg del llibre.

3. DESPRÉS DE LA LECTURA

3.1. Comentem tot el llibre (debat)

Parleu obertament dels aspectes positius i negatius de la novel·la, i de si ben bé sembla una obra de teatre o de cinema, o fins i tot de dibuixos animats. I us mireu la meva obra de teatre.

3.2. Fem teatre llegit (lectura col·lectiva de la versió teatral de la novel·la)

Per repartir els vint-i-cinc papers, cadascú escull el que vol fer; i si dos o més volen fer el mateix, en memoritzen un tros i el representen davant dels companys i companyes, i la classe vota el que ho fa millor. Qualsevol paper, per curt que sigui, és molt important en el conjunt de l'obra. Per tant, tots han d'estar llegits amb molt bona entonació, i després representats amb mirades, gestos i moviments per l'escenari molt creïbles i molt divertits, per fer riure i pensar la gent.

El personatge que té més text és en Paolo, seguit de la Rita, el professor Zeta, el general Diomedes, el pilot Dèdal, el guàrdia Meletti, la seva dona Cecilia i el gos Zorro (aquest fa onze intervencions, però bordant i bellugant-se; per compensar això, la veu amb paraules d'aquest actor o actriu se sentirà gravada per l'altaveu de la policia, i així té un altre paper amb veu). Els altres disset papers tenen poc text, però són també importantíssims dins de l'aventura.

3.3. Fem l'obra representada (aventura col·lectiva davant d'espectadors)

Com que ja teniu repartits els personatges perquè ja heu fet l'obra com a teatre llegit unes quantes vegades per anar millorant l'entonació, ara us estudieu la distribució dels assajos que us proposo al final. Completeu també els quatre esbossos del senzill projecte de decorats i feu una llista dels objectes que cal treure i posar en cada canvi de decorat i dels llums que cal apagar i encendre cada vegada.

3.3.1. Obra de teatre *El pastís caigut del cel*, per a vint-i-cinc actors

El pastís caigut del cel

**Adaptació teatral de la novel·la de Gianni
Rodari**

A CÀRREC DE
RICARD BONMATÍ

PERSONATGES

ANGELICA (pronunciat *A n g è l i c a*), veïna

ALESSANDRA, veïna

GIOVANNI (pronunciat *J o v a n n ì*), veí

MASSIMO (pronunciat *M à s s i m o*), veí

AUGUSTO, cambrer

GINA, veïna

TELEFONISTA DELS BOMBERS

PIETRO, repartidor del forn

ZORRO (pronunciat *Dz o r r o*), gos d'en Meletti / ALTAVEU DE LA POLICIA, veu gravada

PAOLO, nen, fill d'en Meletti i la Cecilia

RITA, nena, filla d'en Meletti i la Cecilia

DÈDAL, pilot d'helicòpter

DIOMEDES, general de l'Operació E.T.

ROSSI, professor

TERENZIO (pronunciat *T e r è n t t s i o*), professor

MELETTI, guàrdia urbà, pare d'en Paolo i la Rita

CECILIA (pronunciat *T x e t x í l i a*), infermera, mare del Paolo i la Rita

ZETA (pronunciat *Dz e t a*), professor

LUCREZIA (pronunciat *L u c r è t t s i a*), nena

ANGELA (pronunciat *À n g e l a*), veïna

MARIA GRAZIA (pronunciat *G r à t t s i a*), nena, filla de la Matilde

SANDRINA, nena, filla de l'Adriana

PINUCCIA (pronunciat *P i n u t t x a*), nena, filla de l'Angela

MATILDE, veïna

ADRIANA, veïna

Acte primer

En un carrer del barri

Escena I

S'encenen els llums. Al fons, tres obertures de porta; sobre cadascuna, de dos ganxos hi penja un rètol i/o dibuix: al de l'esquerra de l'espectador hi diu Bloc A; al del mig, Bar; i al de la dreta, Forn; i hi ha una bicicleta aparcada entre el bar i el forn. En primer pla: a l'esquerra, un pal dret amb rètol on diu Bus, on esperen drets els veïns ANGELICA, ALESSANDRA, GIOVANNI i MASSIMO; i a la dreta, un pal dret amb rètol on diu Bombers, on el TELEFONISTA DELS BOMBERS fa veure que parla per telèfon.

ANGELICA (*mira el rellotge*): —Un quart de set del matí, i encara no ha passat l'autobús de les sis.

ALESSANDRA: —¡No hi ha dret, eh! Farem tard a la feina.

GIOVANNI (*al·lucinat*): —¡Mireu al cel! (*Tots quatre miren amunt bocabadats.*) ¡Hi ha un disc immens que cobreix tot el barri del Trullo, i de segur que més barris de Roma!

MASSIMO (*amb molta por*): —¡Els mar-ci-ans!

Escena II

NOU VEÏNS (els actors que faran de Rossi, Terenzio, Lucrezia, Angela, M. Grazia, Matilde, Pinuccia, Adriana i Sandrina) travessen l'escenari cridant (“¡Un ovni!”, “¡Socors!”, “¡Auxili!”, “¡Quina por!”, “¡Ai, ai, ai!”, “¡Ui, ui, ui!”, etc.) i se'n van. La GINA surt en camisa de dormir del bloc A i mira amunt esgarriada. El TELEFONISTA DELS BOMBERS rep trucades, obre la boca com si parlés i penja de seguida.

Escena III

GIOVANNI (*espantat*): —¡És veritat: això és un ovni!

ANGELICA (*estranyada i espantada*): —¿Un plat volador?! ¡Quina por!

ALESSANDRA: —Vinga, que deu ser un eclipsi.

MASSIMO: —¿Quin eclipsi? ¡Això és la fi del món!

ALESSANDRA: —¡Apa, exagerat! ¿Que potser la fi del món pot venir així, de la nit al dia?

MASSIMO (*en to de burla amarga*): —No, és clar. Primer l'avisaran a vostè amb una carta certificada: “Miri, senyora: que tal dia a tal hora el món se n'anirà a can Pistras.”

Del bar, en surt el cambrer AUGUSTO eixugant-se les mans amb el davantal brut. Mira amunt i cau rodó com si li haguessin clavat una garrotada al cap. Però s'aixeca ràpid quan la GINA li parla.

GINA (*exigent*):—¡Augusto, telefona als bombers!

AUGUSTO: —¿I què els dic?

GINA: —¡Els dius que aquí hi ha els marcians! ¡¿Que no els veus, tanoca?!

AUGUSTO: —És clar que els veig, dona. Però ¿què hi tenen a veure els bombers? No els poden fer pas “bum” per espantar-los.

GINA: —¡Telefona'ls, telefona'ls! Veuràs com ells sabran què han de fer.

AUGUSTO (*s'ha tret un mòbil i marca*): —Està bé: truco als bombers... Bon dia.

TELEFONISTA DELS BOMBERS: —¿Qui parla?

AUGUSTO: —Sóc l'Augusto.

TELEFONISTA DELS BOMBERS: —Molt bé, i jo sóc en Juli Cèsar. ¿No li fa vergonya, anar ja begut a aquestes hores? (*Penja.*)

AUGUSTO: —M'ha penjat.

GINA (*l'hi pren*): —¡Porta! ¡Ara li truco jo, a aquest telefonista mal educat! (*Marca el número.*)

TELEFONISTA DELS BOMBERS (*parlant sol, ben fart i cuit*): —¡És que ja és la vintena trucada, eh!... Deu ser un cas de bogeria col·lectiva. Per mi, que caldria avisar el

manicomi. (*Torna a contestar telefonades en silenci obrint la boca com si parlés. La primera, la de la GINA, i l'un i l'altra gesticulen per torns com si parlessin entre ells dos.*)

Del forn, en surt en PIETRO amb un cistell de pastes, el penja al manillar de la bici, alça la cama per muntar al selló, mira al cel, i cauen a terra ell, la bicicleta i el cistell, i s'escampen totes les pastes.

PIETRO (*alçant-se esglaiat*): —¡Socors, auxili! ¡Ha caigut la Lluna! (*Se'n torna cap a dins del forn.*)

ANGELICA: —¡Molt bé, noi! ¡El repartidor més ràpid de Roma! ¡Has batut tots els rècords! ¡En un instant has repartit per terra tots els pastissets i croissants del barri!

El gos ZORRO (una actriu o actor vestit de gos que camina de quatre grapes o només ajupit, com li sigui més còmode) travessa l'escenari d'esquerra a dreta, agafa un pastisset amb les dents i fuig.

ALESSANDRA: —És el gos del senyor Meletti. ¡Ei, lladregot!, ¡deixa el pastisset!

ANGELICA: —Ja ho veieu: el gos més lladre de tot el barri... és d'un guàrdia urbà. I després es queixen que a Itàlia les coses no van bé.

GIOVANNI: —¡Deixeu-vos de gossos i de lladres!

MASSIMO (*crident aterrat*): —¡¿Que no veieu que tenim els marcians al damunt?!

ANGELICA: —És clar. No me'n recordava. Té raó. (*Ho ha dit en to de burla. I ara, mirant amunt i exageradament lenta i amable, els saluda amb la mà i diu irònicament:*) Bon dia, se-nyors mar-ci-ans. ¿Que ve-niu de vi-si-ta? ¡Doncs ben-vin-guts a la Ter-ra! ¡Ben-vin-guts a l-tà-li-a!

Fosc (s'apaguen els llums, menys un de petitó). Els actors canvien els rètols, treuen els de Bus i Bombers i la bicicleta, i porten una taula i quatre cadires, en una de les quals s'asseu en PAOLO.

Acte segon

En un pis amb balcó

Escena única

Llums. Al rètol de l'obertura de l'esquerra, unes escales dibuixades; al de la del mig, un llit; i al de la de la dreta, una dutxa. Al bell mig de l'escenari, la taula i les cadires, en una de les quals hi ha en PAOLO assegut, que escriu. Al davant de l'escenari representa que hi ha la reixa del balcó, com si allà on hi ha el públic fos el carrer.

PAOLO: —A veure si acabo la feina i me'n vaig a l'escola amb tot fet... (*El ZORRO, a l'obertura esquerra, fa veure que grata la porta invisible, i se sent per un altaveu el so de gratar.*) Ai, aquest gos, que pesat. (*S'aixeca a obrir.*) ¡Ja vinc, ja vinc! ¡No gratis tant la porta, Zorro, que la destrossaràs! (*Obre la porta.*) ¿D'on véns, trinxeraire? (*El gos entra amb la pasta a la boca i s'ajeu al balcó per menjar-se-la.*) ¿Què és això? ¿Una pasta? Dóna-me'n un bocí, o li ho dic al pare quan torni, vinga. (*El ZORRO se la menja, i ell l'empaita fent voltes a la taula.*) ¡Ui, ara! ¡Te l'has menjada tota, golafre! (*Però ara mira amunt, s'atura a l'esquerra de l'espectador mirant al públic i crida girant-se un moment cap a la porta de la dreta.*) ¡Rita! ¡Vine!, ¡de pressa! ¡Rita!

RITA (*amb veu de son des de darrere la porta*): —¿Què passa?

PAOLO: —Vine a veure això, aixeca't. Afanya't.

RITA: —¿Ja és l'hora d'anar a escola?

PAOLO: —Em sembla que avui no s'hi va, a escola.

La RITA surt de l'habitació en pijama i corre fins a posar-se al costat del PAOLO i mira cap al públic i cap amunt mentre se sent una sirena.

RITA: —¡Els bombers! ¿Que hi ha foc? ¿On és la mare?

PAOLO: —¡Res de foc! Mira allà dalt. ¿Que no ho veus, allò?... El pare, com sempre, és a la feina. I la mare l'han cridada per anar posar una injecció d'urgència.

RITA: —¡Oh, sí, quin núvol més fosc! Caurà una bona tempesta.

PAOLO: —No siguis beneita, Rita. Jo diria que és una estació espacial.

RITA: —¿Un incendi en una estació espacial? ¿I els bombers han de pujar fins allà dalt amb l'escala?

PAOLO: —Sí, i tant: els bombers apagaran la lluna i tot... (*Li ho ha dit de broma. Ara, seriosament:*) Allà dalt hi van els astronautes, ximpleta.

RITA: —Ah, ja ho entenc: és un anunci. Crida'm quan comencin. Vaig a rentar-me. (*Se'n va per la porta del bany, i en PAOLO parla fort mirant cap al públic i cap amunt.*)

PAOLO: —Sí, un anunci. (*En to de negar-ho.*) Amb tots aquests tancs i canons que van arribant. Si sembla una parada militar com si hagués esclatat la guerra... Però ¿què fa aquell helicòpter fent voltes al plat volador? (*Ho ha dit mig estranyat mig espantat. Ara hi fa broma:*) A veure si s'empipa i se'l menja d'una queixalada.

ZORRO: —¡Bup-bup! ¡Uuuuuu! ¡Bup-bup! ¡Uuuuuu! (*Es posa a prop del noi i callarà.*)

PAOLO: —Tens por, ¿oi? (*Li acaricia l'esquena. Se sent l'altaveu de la policia, una veu gravada:*)

ALTAVEU DE LA POLICIA: —Atenció, atenció. S'invita la població a mantenir la calma. L'autoritat militar controla perfectament la situació. Es decreta l'estat d'alarma. No pot entrar ni sortir del barri ningú fins a nova ordre. Tornin a les seves cases, baixin als soterranis i esperin amb serenitat noves instruccions.

RITA (*des del bany, fora de l'escenari, interessada*): —¿Què diuen?

PAOLO: —No res.

RITA (*des del bany, fora de l'escenari*): —¿Com que no res? ¡Amb l'enrenou que fan! A mi em sembla que és publicitat. Vigila si regalen alguna cosa. Aquella vegada que repartien globus no m'ho vas dir a temps. (*Surt del bany eixugant-se els ulls amb la tovallola per demostrar que s'ha rentat i, quan arriba al costat del PAOLO, va caient de dalt a la dreta de l'escenari [es pot fer baixar lligat amb un fil com si caigués a càmera lenta] un bloc d'escuma pintat de marró; i ells es poden ajeure també a càmera lenta.*)

PAOLO (*posant-li un braç a les espatlles i fent-la ajeure's*): —¡A terra! (*S'ajeuen tots tres.*)

RITA (*des de terra, estranyada*): —Però ¿què passa? ¿Què és això que ha caigut?

PAOLO: —No ho sé pas. Una bomba, no ho és. Potser és un missatge.

RITA: —Tinc por. Baixem amb tothom al soterrani.

PAOLO: —Rita, escolta'm. Si baixem, no veurem res del que passa. ¿Que no ho entens?

RITA: —Però, Paolo, tinc por. (*Ploriquejant:*) I, a més, aquí estirada m'embruto el pijama, i veuràs després la mare.

PAOLO: —Calla. Deixa'm pensar.

El ZORRO s'aixeca i s'acosta a l'objecte (i ells dos, també), l'ensuma i demostra alegria remenant la cua (amb la mà esquerra el mateix actor es pot fer voltar la cua). I llavors fa veure que el llepa.

PAOLO: —¡Qui-et, Zor-ro! ¿Què fas?

RITA: —¡No ho llepis, això! ¡Que no saps què és!

ZORRO: —¡Mmm! (*Encara té el cos en direcció a l'objecte, però gira el cap i es rellepa els llavis amb cara de satisfacció demostrant que allò és comestible i molt bo.*)

RITA: —¿Què vols dir, Zorro?: ¿que és bo? ¿Que es pot menjar? (*S'ha aixecat i ha anat cap a l'objecte i el toca i s'ensuma el dit. I en PAOLO fa el mateix.*) Doncs tens raó. ¡Quina oloreta més bona de cosa dolça!

PAOLO: —Doncs jo no sento olor de res.

RITA: —Deus estar refredat. Jo ho tasto. (*Es llepa el dit que fa veure que és untat de xocolata.*)

PAOLO (*espantat*): —¡No!

RITA: —¡És xocolata! ¡Un gros tros de xocolata boníssima! Tasta'n una mica. (*En menja.*)

PAOLO: —A veure. (*Es llepa el dit untat.*) Una meravella. (*Com ella abans, fa veure que en menja un tros.*) Qui sap. Potser ens han vist i ens han tirat la xocolata per fer-se amics nostres.

RITA: —¿Qui?

PAOLO: —Els marcians. Bé, els d'allà dalt; qui són, no ho sé. (*Ha mirat amunt.*)

RITA: —Per mi, que això és un pastís. (*Ha assenyalat cap amunt.*)

Fosc. Els actors canvien els rètols i corren la taula i les cadires, on s'asseuen els nous actors. I hi posen un micròfon. En DÈDAL, amb un volant d'helicòpter a la mà, s'asseu a la cadira que ha dut.

Acte tercer

En un despatx / En un helicòpter

Escena única

Llums. Als rètols de l'esquerra i del mig, un tanc dibuixat amb el canó cap a la dreta; i al de la dreta (que penja fins a mitja obertura, que ara sembla finestra d'helicòpter), un helicòpter. Seuen a taula (que és a l'esquerra) en DIOMEDES, en ROSSI i en TERENCE, que mig s'adormen a la taula, i el guàrdia MELETTI, ben despert i escoltant-ho tot. A la dreta, hi ha el pilot DÈDAL, amb auriculars, dels quals surt un micròfon cap a la boca, i assegut en una cadira de rodetes i mirant cap a la dreta.

DÈDAL: —Aquí Dèdal des de l'helicòpter trucant a Diomedes a les vuit del matí. Canvi.

DIOMEDES: —Aquí Diomedes. L'escolto. Canvi.

DÈDAL: —He fet tota la volta a l'objecte misteriós. Segons els meus càlculs, la seva circumferència fa tres mil cent quaranta metres. Per trobar-ne el diàmetre només cal dividir per tres catorze.

DIOMEDES: —Ja ho sabem, ja ho sabem. Prossegueixi.

DÈDAL: —Ah, és clar; demano excuses (és que m'encanta la geometria). Continuo. La superfície lateral es veu pintada a tires de diferents colors. (*Deixa un instant el volant sobre els genolls per dibuixar a l'aire amb les mans les tires paral·leles horitzontals, i còmicament farà veure que perdia el control de l'helicòpter.*) De baix a dalt, la disposició és aquesta: marró, rosa, verd, altre cop marró, groc, violeta i blanc. Em dispo a pujar més amunt. Canvi. (*Ha fet el gest de fer enlairar l'helicòpter, però de seguida el desfarà quan li diran que esperi.*)

DIOMEDES: —Esperi, Dèdal. ¿Ha observat alguna obertura pel costat de l'objecte? ¿Alguna finestreta, respirall o portella? Canvi.

DÈDAL: —No he vist res d'això. La superfície lateral és completament uniforme. Canvi.

DIOMEDES: —Mesuri el gruix de l'objecte i observi'n la superfície superior. Mantingui distància de seguretat. Canvi.

DÈDAL: —Rebut. Canvi i tanco. (*Fa el gest de fer enlairar l'helicòpter i amb gestos fa veure que va descobrint coses a la superfície de l'objecte gegantí.*)

DIOMEDES (*criant per despertar els professors*): —¡Benvolgudes autoritats de l'Operació E.T.: Emergència Total! ¡Professor Rossi i professor Terenzio!

ROSSI (*espantat, i avergonyit per haver-se adormit*): —¿Què passa?, ¿què passa?

TERENZIO (*espantat, i avergonyit per haver-se adormit*): —¿Què passa?, ¿què passa?

DIOMEDES: —¡El plat volador no té finestres, senyors! Guàrdia Meletti, o senyor Ulisses, com m'han dit que us diuen aquí al vostre barri...

MELETTI: —¡A les seves ordres, general Diomedes!

DIOMEDES: —¡Li encomano una missió molt urgent!... ¡Porti cafè per a tothom! ¡Que se'ns adormen els savis de l'Operació! ¡Vinga, cafè!

MELETTI: —¡Sí, senyor! Ara mateix. (*Se'n va.*)

DÈDAL: —Aquí Dèdal trucant a Diomedes a les vuit i cinc. Canvi.

DIOMEDES: —Aquí Diomedes. Endavant. (*Ve en MELETTI amb el cafè, i tothom en beu.*)

DÈDAL: —L'altura lateral de l'objecte és de vint-i-cinc metres. Per calcular-ne el volum...

DIOMEDES: —Sabem geometria. Limiti's a donar compte del que veu.

DÈDAL: —Sí, senyor. La superfície superior ofereix un meravellós panorama de color blanc nata. ¡Un espectacle superb!

DIOMEDES (*enfadat*): —¡Elimini les expressions d'admiració! No és pas un venedor de neveres. Digni què és el que veu, i prou. Canvi.

DÈDAL: —Sí, senyor. Veig unes esferes vermelles inserides en la superfície blanca a distàncies regulars. N'hi ha uns quants centenars. Semblen grosses cireres confitades, si m'és permesa la comparança.

DIOMEDES (*enfurimat*): —¡No li és permesa! Estalviï's les comparances. Compti quantes esferes hi ha. (*En Dèdal compta les esferes en silenci assenyaland amb el dit.*)

ROSSI (*com si ja s'imaginés què són aquelles esferes*): —Enginyós, realment enginyós.

TERENZIO (*somrient amb cara de menyspreu cap al seu rival*): —¿De debò ho creu, això?

ROSSI (*estranyat cínicament*): —¿Què passa?: ¿que no pensa el mateix que jo?

TERENZIO (*somrient cínicament*): —Ni mai, distingit col·lega. Penso exactament el contrari.

DIOMEDES: —Senyors, per favor, feu-nos saber també a nosaltres això que penseu.

DÈDAL: —Aquí Dèdal. ¿Em sentiú? Canvi.

DIOMEDES: —El sentim, per desgràcia. Sentim totes les rucades que ens va comunicant.

DÈDAL: —Assenyalo la presència d'un estel.

DIOMEDES: —¿Què diu? ¿Un estel d'aquells de jugar? ¿S'ha tornat ruc del tot?

DÈDAL: —Un estel, sí, senyor, ho confirmo. S'enlaira des d'una de les cases del barri. ¿L'he d'interceptar? ¿Li tallo el fil? Canvi.

DIOMEDES: —No faci res. Quedi's on és mentre portem a terme ràpides investigacions. Canvi i tanco. Senyors: anem tots a la finestra.

Tots quatre corren còmicament esverats cap al davant de l'escenari i es posen junts com si allà hi hagués la finestra, i miren cap al públic i cap amunt.

DIOMEDES: —Els fan senyals des de terra. Molt bé. (*Ho ha dit irònicament. I ara enfadat:*)
¡Veig que els marcians tenen suport entre la població, eh! ¿Què me'n diu, Ulisses?

MELETTI (*esverat*): —¡No pot ser! Jo els conec a tots, els habitants del Trullo. Són bona gent. ¡Res de contactes amb els marcians, impossible!

DIOMEDES: —¡¿I llavors allò d'allà què és?! ¡¿Eh?!

MELETTI: —No ho sé pas, senyor. Ara torno. (*Parla cap al públic perquè no el sentin els altres:*) ¡Ai, ai, ai! Que em caigui el nas a terra si no és l'estel d'en Paolo. (*Se'n va cap al darrere del públic.*)

Fosc. Els actors posen a la dreta la xocolata gegantina, canvien els rètols i corren la taula i les cadires al mig, i en treuen el micròfon. I posen a l'abast el fil de l'estel, que és a dalt de tot, i el fan baixar prou perquè el públic el vegi.

Acte quart

Al pis amb balcó

Escena I

Els tres rètols del pis. Al balcó, la RITA i en PAOLO fan volar un estel (penjat al sostre amb fil de cosir, fàcil de trencar quan l'estirin fort). I en MELETTI és entre el públic, com si allà fos el carrer.

MELETTI: —¡Paolo! ¡Rita! ¿Què hi feu, aquí dalt? ¿Per què no sou al soterrani, com tothom? ¿Que no heu sentit el pregó?

RITA: —¡Pare, pare, vine a ajudar-nos!

MELETTI: —¡Feu baixar ara mateix aquest estel! ¡¿O voleu que em tanquin a la presó per espia?!

RITA: —¿Espia de qui? Nosaltres només volíem agafar una mica de pastís.

MELETTI: —¿De pastís? Ja us el donaré jo, el pastís, si no desapareixeu ara mateix del balcó.

PAOLO: —Però pare...

MELETTI: —¡Ni pare ni mare! ¿Que voleu que pugui, o què? ¡Fora del balcó! U, dos i...

PAOLO: —No, no pugis. Ja entrem. Vinga, fora l'estel. (*Han fet caure l'estel i l'agafen.*)

MELETTI: —Molt bé, nois. Me'n torno a la feina. I vosaltres, cap al soterrani, au. (*Se'n va.*)

Escena II

La RITA i en PAOLO han anat cap al fons de l'escenari, que representa que és dins del pis.

PAOLO: —¡Quina llàstima! No ens han respost.

RITA: —¿I qui vols que ens respongui? Allò és un pastís. ¿Com t'ho he de dir?

PAOLO: —¡És una astronau, beneita! ¿Per què et penses que he enlairat l'estel? ¿Per estirar un altre tros de xocolata? Doncs no. Per fer senyals als marcians.

RITA: —Tens serradures al cap. Tots teniu serradures al cap. Aquells d'allà baix se les volen fer a canonades amb un pastís, i tu voldries que ens escrivís missatges. ¡Serradures! (*S'ha tocat el cap amb el dit índex volent dir "aquí dins".*)

Fosc. Els actors canvien els rètols i corren la taula i les cadires a l'esquerra, on s'asseuen els nous actors, i hi posen el micròfon. En DÈDAL, amb el volant, s'asseu a la seva cadira mirant a la dreta.

Acte cinquè

Al despatx / A l'helicòpter

Escena única

Llums. Els mateixos rètols, objectes i personatges de l'acte tercer.

DÈDAL: —Aquí Dèdal trucant a Diomedes a les dotze quaranta-set. Canvi.

DIOMEDES: —Aquí Diomedes. Endavant. Canvi.

DÈDAL: —Tinc a la vista altra vegada la superfície superior de l'objecte. Sóc a la cota sis-cents cinquanta-quatre. I aquest matí era a la cota nou-cents divuit.

DIOMEDES (*esverat*): —¡¿Què?! ¿I com explica la diferència?

DÈDAL: —No l'explico. Només puc mesurar-la: 918 menys 654 igual a...

DIOMEDES (*es va enfadant*): —¡No m'importa la diferència! ¡Digui'm cap on baixa!

DÈDAL: —Sembla clar que pretén aterrar al Monte Cucco. Segons els meus càlculs...

DIOMEDES: —¡Prou de càlculs! ¡Tanco! ¡Senyors, l'astronau desconeguda està aterrant!

Fosc. Els actors canvien els rètols i treuen la taula, les cadires i el micròfon. En ZETA es posa darrere de l'obertura del mig. La RITA i en PAOLO són darrere del públic.

Acte sisè

Davant i dins del pastís

Escena I

Només s'encén un llum sobre el públic (els llums de l'escenari continuen apagats). Els rètols ara són cortines que tapen fins baix les tres obertures i tenen dibuixats dolços diversos d'un pastís gegantí; el del mig és de color maduixa. Venint de darrere del públic i

sense pujar encara a l'escenari, arriben corrent per l'esquerra la RITA amb dues pales de jugar amb la sorra, i per l'esquerra en PAOLO amb una llanterna encesa. Es queden a banda i banda de l'escenari i es parlen mirant-se l'un a l'altre i de tant en tant cap al pastís.

RITA: —¡No ens han vist, i ja som davant del pastís! ¡Visca!

PAOLO: —¿Que no t'ho he dit, que passariem entre les ovelles sense que ens veiessin els militars?

RITA: —Sí, tenies raó: igual com Ulisses per fugir de la cova del gegant Polifem. ¡Molt bona idea!

PAOLO: —Vinga, mirem d'entrar a la nau. Sort que he portat la llanterna per veure'ns-hi.

RITA: —I jo, les pales de la platja per foradar el pastís per entrar-hi. Té, agafa la teva.

PAOLO: —Au, va, que farem riure els marcians, amb aquestes armes. *(Li accepta la pala.)*

RITA: —Que no són armes, home. Només són per obrir camí.

PAOLO: —Està bé. Però em sento ridícul amb aquesta paleta. Ells com a mínim deuen tenir el raig mortal, el desintegrador i la gusarapa.

RITA: —¡Que t'he dit que és un pastís, renoi! ¿Que no ho veus? Mira. *(Amb la pala fa veure que obre un túnel i puja a l'escenari. I ara s'apaga el llum del públic.)* ¡Massapà! *(Fa veure que en menja, i a partir d'ara ho faran veure amb tot el que anomenin i més.)* I és boníssim. Mmm.

PAOLO: —¡És veritat! *(Va a la banda d'ella i la segueix per l'escenari fent-li llum amb la llanterna.)* ¡Que bo!

RITA: —¡I pasta de full! ¡Nyam!

PAOLO: —¡I supercireres confitades! ¡Nyam-nyam!

RITA: —¡I el terra és d'aquella xocolata tan bona que ha caigut al balcó! Jo en menjo, ¡au!

PAOLO: —Molt bé, menja'n, golafre; però anem més endins. Vine.

RITA: —¡Ai, mare! Aquí, hi sento una fresqueta... ¡Hi deu haver gelat! Mmm.

PAOLO: —I aquí melmelada de gerds, panses, nata... ¡i gelat de maduixa! *(Davant de l'obertura del mig, quan ell, amb la pala, corre a mitja altura la cortina, s'encén el llumet del professor ZETA.)*

RITA: —¡Que bo que és el meu superpastís volador!

PAOLO *(preocupat, i fa que ara hi miri ella)*: —Calla, que aquí hi ha algú. Mira aquí dins. Hi ha llum.

RITA: —És veritat. ¡Hi ha llum! ¡I un home que escriu assegut a terra!

PAOLO *(preocupat, la treu d'allà i hi mira ell)*: —No cridis, que ens sentirà. ¿Qui deu ser?

RITA: —No ho sé pas. Potser ha fet com nosaltres. Deu ser un escriptor menjapastissos.

Escena II

Arriba el ZORRO content i remenant la cua i comença a bordar. I aviat traurà el cap a mitja cortina el professor ZETA, amb ulleres i bata blanca amb esquitxos dels dolços de colors.

ZORRO: —¡Bup-bup, bup-bup!

PAOLO: —L'has feta bona, Zorro. ¿Per què no calles mai?

RITA *(mirant per la cortina)*: —¡Ens ha sentit! ¡I ve cap aquí! Fugim, Paolo.

PAOLO: —Espera't un moment; que potser sí que és un escriptor. A veure què diu.

ZETA *(enfadat i traient el cap per la cortina)*: —¡Squak squok karapak pik!

PAOLO *(en to de pau)*: —Som amics, senyor. No s'enfadi.

RITA *(en to de pau)*: —Només volíem una mica de pastís.

ZETA *(enfadat i eixamplant el forat de la cortina)*: —¡Brek brok karabrokpuk! *(Surt.)*

PAOLO *(espantat i agafant la Rita per la mà)*: —¡Corre, Rita, fugim! *(Fugen cap al públic.)*

ZETA *(enfadat i plantat davant del públic)*: —¡Squak squok karapak pik! ¡Brek brok karabrokpuk!

RITA *(ha deixat enrere una sabata)*: —¡Ai, que he perdut una sabata!

PAOLO *(estirant-la cap al públic)*: —¡Corre i deixa estar la sabata!

Fosc. Els actors canvien els rètols i posen al mig la taula i les cadires, i a la dreta, la xocolata gegantina. La RITA i en PAOLO fan mitja volta i pugen a l'escenari.

Acte setè

Al pis amb balcó

Escena I

Llums. Els tres rètols del pis. Al balcó, on encara hi ha el tros gros de pastís, la RITA, ara en sabatilles, i en PAOLO miren cap al públic com si miressin el pastís del Monte Cucco.

PAOLO: —¿Saps què? Ens hem espantat pels crits d'aquell home, però crec que no era dolent.

RITA (*irònicament*): —Nooo. Era molt bo. I la seva veu... la més dolça sonata de nata amb xocolata.

PAOLO: —Vull dir que podríem tornar-hi i parlar amb ell. ¿Saps què? Jo sí que hi vaig. Però primer vaig al lavabo. (*Se'n va per la porta del mig.*)

RITA (*ara interessada, volent-se creure que és possible*): —¿I tu creus que...?

Escena II

Per la porta de l'esquerra, arriben la CECILIA i en MELETTI amb una sabata de la RITA.

CECILIA (*interrompent la Rita*): —¿Es pot saber per què no ets al soterrani?

MELETTI: —Rita: ¡ja sé que treballes per als marcians! ¡¿Per què ho has fet?!

RITA: —¡Si no són marcians, pare!

MELETTI: —¿Ho veus? Saps qui són. Això vol dir que has estat allà dalt amb ells, i que has perdut aquesta sabata sortint de l'astronau.

RITA: —¡Però si no és una astronau! ¡És un pastís!

CECILIA (*fa veure que li venta una clatellada, i ella mou el cap com si la rebés i alhora fa un picament de mans per fer-ne el so*): —¡Té!; ¡aquí el tens, el pastís!

RITA (*dolguda i entre sanglots*): —¡És un pastís! I ara us ho demostraré. (*Fa olorar a sa mare una porció de xocolata.*) ¿De què fa olor?

CECILIA (*agafant-la i ensumant-la*): —De xocolata. ¿D'on l'has presa?

MELETTI: —¿Qui te l'ha donada?

RITA: —No me l'ha donada ningú. Ha caigut del pastís abans que aterrés sobre el turó.

CECILIA (*fa veure que li venta un castanyot, i ella mou el cap com si el rebés i alhora fa un picament de mans per fer-ne el so*): —¡Mentidera!

MELETTI: —¡És una espia! Ara mateix me l'emporto a veure el general Diomedes.

CECILIA (*espantada*): —¿Què dius? ¿Que t'emportes la nostra filla als militars? ¡De cap manera!

MELETTI: —¿Que no veus que la pàtria està en perill?

RITA (*crident*): —Però ¡¿com pot ser que la pàtria estigui en perill per un pastís?!

CECILIA (*fa veure que li venta un calbot, i ella mou el cap com si el rebés i alhora fa un picament de mans per fer-ne el so*): —¡Calla, o et faig la cara nova! (*A en MELETTI:*) I tu, li dius al general que vingui aquí, si vol parlar amb la meva Rita.

MELETTI: —Molt bé. Doncs fins ara. Baixeu al soterrani.

CECILIA: —¡Vinga, cap avall! Ja has sentit el teu pare. ¿O és en Paolo?

RITA (*alçant les espatlles i les mans fent veure que no ho sap*): —No ho sé pas.

CECILIA: —Deu ser a baix. Au, anem cap avall. (*Se'n van totes dues per la porta de l'esquerra.*)

PAOLO (*surt de la porta del mig de puntetes i amb el dit índex davant dels llavis per demanar silenci com volent dir que no vol que el sentin. I, mirant cap al públic, cap al pastís*): —Ho sento, Rita. Però me n'hi vaig tot sol. Tu digues la veritat als militars, a veure si et creuen. Agafo la llanterna... i ja sé què faré si no passa cap ramat de bens:

li tiraré una pedra al Zorro i faré veure que pujo al turó per salvar el meu pobre gos dels “terribles marcians”. Me’n vaig a revelar el misteri del pastís volador, ¡visca! (Se’n va per la porta de l’esquerra.)

Fosc. Els actors canvien els rètols i treuen la taula, les cadires i el micròfon. En ZETA es posa darrere de l’obertura del mig. En PAOLO i el ZORRO se situen darrere del públic.

Acte vuitè

A dins del pastís

Escena I

Només s’encén un llum sobre el públic (els llums de l’escenari continuen apagats). Hi ha els rètols del pastís. En ZETA encén el seu llumet i surt de darrere la cortina. Per l’esquerra del públic, en PAOLO arriba corrent amb la llanterna encesa, amb el ZORRO darrere seu, i tots dos pugen a l’escenari.

ZORRO: —¡Bup-bup, bup-bup!

ZETA: —¡Quek querekek perebrok!

PAOLO: —Senyor del pastís, escolti: som amics; no s’enfadi.

ZORRO: —¡Bup-bup, bup-bup! (Ataca en ZETA i li agafa la bata amb les dents i l’estira.)

PAOLO (estira el ZORRO per separar-lo del professor): —¡Prou! ¡Jeu! Escolti, senyor...

ZORRO (deixa en ZETA i gruny una mica): —¡Grrr! (Jeu a terra. S’aixecarà aviat tranquil.)

ZETA (amistós, amb accent estranger): —Ah, parles italià. Així doncs, ¿som a Itàlia?

PAOLO: —Sí, senyor, som a Itàlia. A Roma.

ZETA (estranyadíssim): —¿A Roma? ¡Mare de Déu!

PAOLO: —¿Què passa? ¿Que havia d’enviar el pastís a una altra ciutat?

ZETA: —No, no. Veig que em prens per un pastisser i no ho sóc pas, no senyor. Sóc un científic fracassat.

PAOLO: —Doncs jo sóc en Paolo. I la meva germana es diu Rita, i no sé què li volen fer els militars, acusada de ser una “espia dels marcians”. ¿Què li sembla?

ZETA: —Em sap greu; però escolta: ara entenc tots aquests canons que apunten cap aquí. Doncs mira: jo sóc el professor Zeta i sóc d’un país estranger del qual no et diré el nom. És secret. I ara et contaré el meu gros problema i sabràs per què estic tan enfadat i tan enfonsat.

PAOLO: —Molt bé. L’escolto. Quan algú t’escolta, et tranquil·litzes. Endavant. Parli.

ZETA: —El Govern del meu país em va demanar que fabriqués una arma terrible per atacar altres països.

PAOLO: —¿I vostè li va fer cas? ¿Vol fer mal a la gent?

ZETA: —Home: és la meva feina.

PAOLO: —¿I què? ¿Que no en pot fer una altra?

ZETA: —¡No! ¡Deixa’m parlar, redimonis!... (I ara explicant-se:) ¿Saps que quan es tira la bomba atòmica queda un núvol blanc en forma de bolet que ho mata tot?

PAOLO: —Sí: el bolet atòmic, que té molta radioactivitat.

ZETA: —Doncs això. Vaig fabricar un bolet atòmic dirigible per atacar països. I el dia de la inauguració va passar un desastre.

PAOLO: —Va esclatar la bomba, ¿oi?

ZETA: —No, home, no. Va caure al damunt del quadre de control... una pasta de nata i xocolata. Ho vam netejar tot, però...

PAOLO: —Però ¿què?

ZETA: —Doncs que l’endemà, el dia de l’experiment, en comptes d’un bolet atòmic, en va sortir un pastís volador. I jo, a dins com un babau dins d’un bombó.

PAOLO: —¡Però si és molt millor un bombó que una bomba!

ZETA: —¡De cap manera! Aquest pastís és la prova del meu fracàs com a científic. I el vull destruir amb mi i tot a dins. Mira: vull fer que disparin canonades i destrueixin el pastís. ¡I tu m'ajudaràs a aconseguir-ho!

PAOLO: —¿Jo? ¿A destruir aquest bombó tan bo?

ZETA: —¡Sí! Portaràs als militars aquest missatge meu com si jo fos el comandant dels marcians: “De bord de l'astronau Mart I als terrestres: Teniu mitja hora de temps per depositar les armes i lliurar-nos mil nens com a ostatges. Si no ho feu, deixarem anar una descàrrega nuclear que destruirà Roma en un segon”. Ara te l'escriu, vinga. (*Treu paper i hi escriu.*)

PAOLO: —¿Mil nens segrestats com a ostatges? No li donaran mai mil nens.

ZETA: —Home, doncs per això ho dic. Com que això dels nens seria massa criminal, abans de mitja hora em dispararan, i això serà la fi del pastís, ¡del meu desastre d'experiment!... Tu ja no seràs aquí; no pateixis. Té. Ja l'he acabat d'escriure. Porta el missatge als militars.

PAOLO: —No ho penso fer. No, no i no.

ZETA: —¡Obeeix!

PAOLO: —I si no obeeixo, ¿què em farà?

ZETA: —Enviaré el missatge lligat a una pedra. ¡I a tu et faré fora d'aquí a puntades de peu!

PAOLO: —¿I per què no ho prova?

ZETA (*ploriquejant*): —No em provoquis. Sóc un bon home, jo.

PAOLO: —¿Un bon home que vol fer bombardejar el pastís perquè no pugui menjar-ne ningú?

ZETA (*ploriquejant*): —Vinga, Paolo. Ajuda'm morir dins del meu error de bolet.

PAOLO: —No senyor, professor Zeta. Perquè seria l'error més gros de la història, destruir aquest pastís tan gros i tan bo. I, a més, no ha de morir ni vostè ni ningú.

ZORRO: —¡Bup-bup, bup-bup! (*remenant la cua i mirant somrient cap al públic*).

ZETA (*esgarriat mirant cap al fons del públic, d'on vindran per tongades la resta d'actors*): —¿Què és això que veig? ¡Véuen milers de nens cap aquí!

PAOLO: —¡Bravo, Rita! ¿Com ho has aconseguit? ¡Ets fenomenal, germaneta!

ZETA (*desesperat*): —¡Estic perdut! Ja no podré fer destruir el pastís.

PAOLO: —No pateixi, professor, que el pastís serà destruït igualment.

ZETA (*estranyat*): —¿Què vols dir?

PAOLO: —Però, professor, ¡obri els ulls! ¿Què es pensa que en faran, els nens, del seu pastís gegantí? ¡D'aquí una hora aquí no quedarà ni una engruna de nata ni de xocolata!

ZETA (*eufòric*): —¡És veritat! ¡Se'l menjaran! No en quedarà ni rastre. ¡Això! ¡Endavant, mainada! ¡Endavant, que n'hi ha per a tots! ¡Bon profit a tothom! ¿Com he pogut ser tan beneït de no haver-hi pensat abans!

PAOLO: —Ei, que de vegades fins els savis poden fer beneïteries.

ALTAVEU DE LA POLICIA: —¡Nens, atenció! ¡No accepteu regals dels marcians! Us donaran dolços enverinats. ¡No en mengéssiu pas!

Escena II

Venint del públic, arriben la RITA, la LUCREZIA, la PINUCCIA, la MARIA GRAZIA i la SANDRINA.

LUCREZIA: —Hola, senyor. ¿És vostè el marcià?

ZETA (*eufòric*): —Hola. Sí, sóc jo. ¡Sóc un mar-ci-à! ¡Mengeu pastís! ¡Us convida el planeta Mart!

MARIA GRAZIA: —¡Visca el planeta Mart!

TOTHOM: —¡Visca!

SANDRINA: —¡A l'atac nyam-nyam!!

Mentre en ZETA s'ho mira tot content i fent-los gestos per animar-los a menjar més pastís, els sis nens fan veure que en mengen molt anant amunt i avall per tot l'escenari i dient frases inventades i molt personals referides als dolços concrets que agraden més a cada actor i que troben boníssims. I seguiran igual però sense veu (aquells als quals no els toqui parlar) quan arribin les mares i l'altra gent.

Escena III

Venint del públic, arriben l'ANGELA, la CECILIA, la MATILDE i l'ADRIANA, que aviat menjaran pastís.

ANGELA: —¡Pinuccia! ¡Però ¿què fas empastifada de nata de cap a peus?! ¡Té: una altra nata! (*Fa veure que li venta una nata, i ella mou el cap com si la rebés i alhora fa un picament de mans per fer-ne el so*).

PINUCCIA: —Ai, mare, ho sento. És que tothom en menja. És boníssim. Tasta'l i veuràs.

ANGELA (*penedida*): —Ai, filleta, perdona. Ja m'ajudaràs a rentar la roba. ¡Tens raó!: ¡és exquisit!

CECILIA: —¡Filla meva, reineta meva! (*Li fa una abraçada.*) Perdona'm tu també pels castanyots d'aquest matí. Però escolta: ¿Que el general no t'havia portat a l'hospital?

RITA: —Sí, mare. Però ja t'he dit que la xocolata no m'ha fet gens de mal. I llavors n'he fugit amb tots els malalts en pijama. Ara vénen tots els altres. Et presento la Lucrezia.

LUCREZIA: —Bona tarda, senyora. ¿Que vol una mica de pastís?

RITA: —Menja'n, mare. T'asseguro que no està enverinat. ¿T'he dit mai mentides, jo?

CECILIA: —Gràcies, sí: el tastaré (*En menja.*) ¡Mmm! ¡Té mil gustos! ¡Que bo!

RITA: —¿Ho veus?

CECILIA: —Però, Rita, ¿com has pogut avisar tots els infants de la ciutat?

RITA: —Doncs molt fàcil: per telèfon des de l'hospital.

MARIA GRAZIA: —Hem fet una cadena... ¡parlant amb la boca plena! (*Ella i la següent ballaran.*)

PINUCCIA: —¡Una supercadena telefònica!

ELS SIS NENS (*de dos en dos reciten picant de mans; en PAOLO no se'n sap la lletra, però també pica*):

—¡Truca a aquest, truca a l'altre i truca a aquell!:

“Al turó, hi ha un pastís fet de cabell...”

“¿Fet de què?” “¡Cabell d'àngel, nata i mel!

Veniu tots... ¡al pastís caigut del cel!”

CECILIA: —¡Paolo, tresor meu!

PAOLO: —Mare, et presento el professor Zeta, que és el cuiner que ha fet el pastís.

ZETA: —Bon profit, senyora.

CECILIA: —Enhorabona, professor. El seu pastís és una obra d'art.

ZETA: —Gràcies, senyora. És el millor experiment de la meva vida. He fet feliços molts infants; i les seves mares, pel que veig. Això és fantàstic: mares i fills tots ben dolços i sense castanyots ni baralles ni esbroncades. ¡Fora les bombes i visca els bombons!

TOTHOM: —¡Visca! (*TOTHOM menja mentre la MATILDE i l'ADRIANA parlen en primer pla.*)

MATILDE: —Maria Grazia, filla, atipa't tant com puguis, que avui no faig sopar.

ADRIANA: —Però, Matilde, ¿que no la tenies a l'hospital per un mal de panxa extraordinari?

MATILDE: —Sí, dona. Però aquest pastís ho cura tot. ¿Que no la veus, la bona cara que fa?

ADRIANA: —Sí que la veig, sí. ¿I que no veus la meva Sandrina, que no té mai gana, com s'atipa?

MATILDE: —¿Saps què, Adriana? Em sembla que aquest pastís serà una immensa medecina.

ADRIANA: —Doncs potser sí. I potser ens curarem de cridar tant.

ANGELA: —I de donar clatellots.

ROSA: —I potser els nostres fills es curaran de barallar-se...

MATILDE: —...i d'enfadar-se...

ANGELA: —...i de ser tan capritxosos.

SANDRINA: —I tot, gràcies a la Rita i en Paolo, que han fet la pau amb el professor enemic.

Escena IV

Venint del públic, arriben en PIETRO, en DÈDAL, en DIOMEDES i, darrere seu, tots els altres.

PIETRO: —¡Visca! ¡Ja hi som tots! (*Fa veure que menja pastís.*) ¡Recontrapastissos empastifats! ¡Aquest pastissot és més bo que cap dels meus pastissos tan dolcets!

DÈDAL: —Segons els meus càlculs, aquest bombó gegant deu pesar...

DIOMEDES: —Mengi i calli, pesat. Canvi i tanco.

DÈDAL: —A les seves ordres. Canvi i obro... la boca. ¡Aaam!

DIOMEDES: —¿Que la puc tastar, la seva nau, senyor comandant enemic?

ZETA: —Endavant, amic meu. ¡Mengi's en pau la nau d'aquest babau!

DIOMEDES (*en menja i diu*): —¡Garranyiu-garranyau! És ben dolça la pau. ¡No més guerres, sisplau!

TOTHOM (*cantant*): —La gent serà més dolça

quan mengi pega dolça,
i quan s'ho passi bomba
no pas fent una bomba,
sinó fent un pastís
que ens faci fer un somrís,
i en lloc de bufetades
ens fem bones besades
de nata i alegria,
teatre i poesia...

I el món farem més dolç
que un flam amb sucre en pols,

¡molt més dolç!

Saluden. Aplaudiments. I es presenten un per un: «Sóc en tal i he fet de tal», i una frase del text.

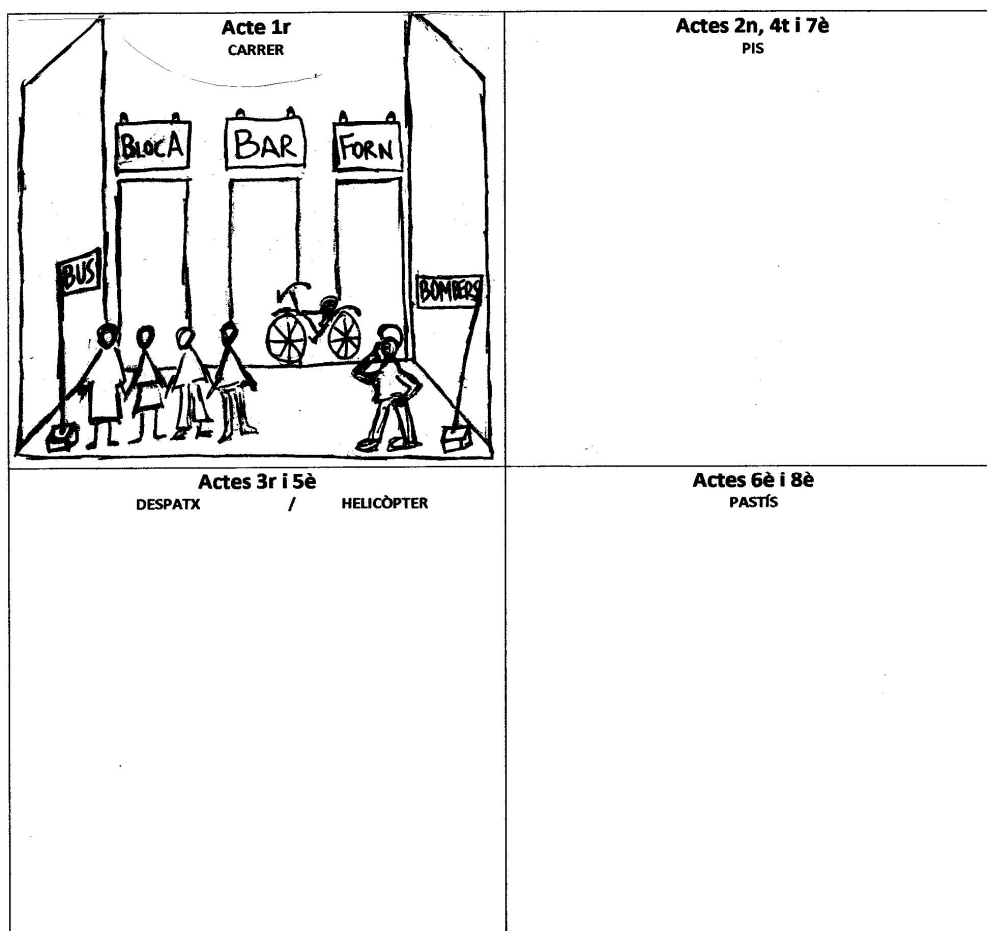
3.3.2. Assajos A i B amb mig grup classe, i curt assaig final C amb tothom

Assaig del grup A (quatre pàgines de text), amb **tretze** actors (Angelica, Alessandra, Giovanni, Massimo, Augusto, Gina, telefonista dels bombers, Pietro, Dèdal, Diomedes, Rossi, Terenzio i Meletti), dels **actes 1r** (menys les entrades llampec dels nous veïns a l'escena II i del Zorro al final de l'escena III, que queden per a l'assaig C), **3r i 5è**.

Assaig del grup B (sis pàgines de text), amb **dotze** actors (Zorro, Paolo, Rita, Cecilia, Zeta, Lucrezia, Angela, Maria Grazia, Sandrina, Pinuccia, Matilde i Adriana), de l'**acte 2n**, l'escena II de l'**acte 4t**, l'**acte 6è**, l'**acte 7è** i les escenes I, II i III de l'**acte 8è**.

Assaig C (una pàgina de text) amb **vint-i-cinc** actors, que cal fer-lo en una fase final amb tots els alumnes com a actors (però també com a espectadors en els petits moments en què no els toqui sortir): escena II de l'**acte 1r** (els nou veïns travessen l'escenari cridant) lligada amb les escenes I i III, moment cap al final de l'escena III de l'**acte 1r** (el Zorro roba la pasta), escena I de l'**acte 4t** (en Meletti fa baixar l'estel als fills), escena IV de l'**acte 8è** (escena final amb tothom).

3.3.3. Projecte de decorats

3.4. Com ho hem passat amb la novel·la i el teatre (debat)